

Tarkastusvaliokunnalle

LAUSUNTO

K 15/2022 vp Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Valtiontalouden tarkastusviraston tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2021

Tarkastusvaliokunta on pyytänyt, että Eduskunnan akavalaiset ry esittää näkemyksensä Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomuksesta, joka koskee Valtiontalouden tarkastusviraston tilinpäätöstä, toimintakertomusta ja kirjanpitoa sekä hallintoa vuodelta 2021.

Eduskunnan akavalaiset ry yhtyy tilintarkastuskertomuksessa esitettyyn. Tilinpäätös ja toimintakertomus antavat viraston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Tilinpäätösasiakirjan toimintakertomusosassa on kuvattu avoimesti sitä poikkeuksellista tilannetta ja niitä haastavia olosuhteita, joissa tarkastusviraston henkilöstö on vuonna 2021 joutunut työskentelemään.

Toimintakertomusosassa on myös raportoitu strategisista vaikuttavuus- ja tulostavoitteista sekä niiden arvioinnista. Oman toiminnan arviointi korostuu erityisesti organisaation muutoksessa. Toistamme aiempina vuosina esiin tuomamme näkemyksen, että toimintakertomuksessa kuvatut arvioinnin kriteerit ja varsinkaan käytetyt mittarit eivät kykene tuottamaan sellaista toiminnan vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta koskevaa tietoa, jota tavoitteiden toteutumisen arviointi edellyttäisi. Pidämme tärkeänä, että viraston uusi johto määrittää uuden strategiakauden painopisteet ja niihin liittyvät vaikuttavuus- ja tulostavoitteet sekä näihin kohdistuvat mittarit tavalla, joka varmentaa viraston asianmukaista toimintaa nykyistä täsmällisemmin.

Toiminnallista tehokkuutta koskevan raportoinnin osalta Eduskunnan akavalaiset toteaa, että vuonna 2021 työaika on kohdentunut joiltain osin edellisiä vuosia tarkoituksenmukaisemmin. Osa työajan kohdentumisen ongelmista on varmastikin liittynyt vuonna 2019 käyttöön otetun johtamisjärjestelmän heikkouksiin. Työajan kohdentumista on siksi seurattava kertomusvuotta pidemmällä aikavälillä. Vireillä olevaan organisaatiouudistukseen liittyvät johtamisjärjestelmää suoraviivaistavat toimet heijastuvat esimerkiksi toiminnalliseen tehokkuuteen aikaisintaan vasta vuosina 2023 ja 2024. Tulemme osaltamme seuraamaan näitä toimenpiteitä, niiden oikeasuhtaisuutta sekä niiden vaikutuksia.

Eduskunnan akavalaiset on viraston johdon kanssa käydyissä keskusteluissa nostanut esiin henkilöstön asiantuntijauraan liittyvät kehittämistarpeet. Henkilöstöpolitiikan tulee olla aktiivista ja henkilöstön vaihtuvuuteen on vastattava tarkoituksenmukaisin keinoin. Henkilöstöä on kehitettävä nimenomaan professiosta käsin, jolloin voi olla tarkoituksenmukaista rekrytoida myös nuoria tai virkamiesuran alkuvaiheessa olevia henkilöitä kehittämään tarkastustyön ammattilaisiksi.

Näköpiirissä on, että viraston johtotehtävät vähenevät ja johtamisen laatuun kohdistuu erityisiä odotuksia. Nyt jos koskaan on tärkeää tiedostaa, että erinomainen asiantuntija voi tukea viraston onnistumista usein

parhaiten nimenomaan asiantuntijan roolista käsin. Johtamistehtävää ei pidä mieltää asiantuntijauran palkintona; johtamistehtävään on nimitettävä aina henkilö, jonka vahvuudet tukevat johtamistyötä. VTV:n toimialan asiantuntijatehtävät antavat usein hyvän perustan myös johtamistehtävän hoitamiselle. Vaihtoehtona virkamiehellä on kuitenkin oltava myös näkymä pitkään asiantuntijauraan, joka sitouttaa häntä virastoon tarjoamalla tehtäviä, joissa hän voi paitsi suunnata ja syventää osaamistaan, mutta myös edistää uraansa johtamistehtävään nähden kilpailukykyisesti.

Henkilöstön työhyvinvoinnin näkökulmasta on keskeistä tuoda esiin, että viraston johto ja henkilöstöjärjestöt ovat virkaehtosopimusneuvotteluissa tiedostaneet, että VTV:ssä työn kohdentuminen lisää rakenteellisesti riskiä ns. harmaalle työlle. Harmaalla työllä tarkoitetaan virkamiehen omalla ajalla tapahtuvaa ja työaikakirjanpitoon rekisteröitymätöntä työaikaa. Virkaehtosopimukseen otettiin eräitä täsmennyksiä, jotka voivat olla avuksi oireiden hoitamisessa. Itse kysymys harmaasta työstä on kuitenkin ratkaistava viraston toiminnan organisoitumista ja johtamista kehittämällä.

Henkilöstöjärjestöt ja viraston uusi johto ovat keskustelleet rakentavassa hengessä viraston toiminnan kehittämisestä. Kysymys toiminnan tulevasta organisoitumisesta on edelleen avoin. Vaikka erilaisten tavoitteiden yhteensovittaminen tulee varmasti olemaan haastavaa, on kuitenkin todettava, että yhteistyön lähtökohdat ovat merkittävästi aiempaa paremmat - kiitos tästä kuuluu myös johdon keskustelevalle ja kuuntelevalle johtamisotteelle.

Brysselissä, Belgiassa 25.5.2022

Eduskunnan akavalaiset ry

Sami Vuorinen
hallituksen puheenjohtaja